

Lovtidende A

2010

Udgivet den 27. maj 2010

26. maj 2010.

Nr. 522.

Lov om havstrategi¹⁾

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:

Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

Kapitel 1

Formål og anvendelsesområde

§ 1. Loven har til formål at fastlægge rammerne for de foranstaltninger, der skal gennemføres for at opnå eller opretholde god miljøtilstand i havets økosystemer, og muliggøre en bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer.

Stk. 2. Miljøministeren udarbejder havstrategier for at

- 1) beskytte, bevare og forebygge forringelse af havmiljøet og, hvor det er muligt, genoprette marine økosystemer i områder, hvor de er blevet negativt påvirket,
- 2) forebygge og reducere tilførsler til havmiljøet med henblik på gradvis at udfase forureningen og sikre, at der ikke er nogen væsentlige virkninger på eller risici for havets biodiversitet, de marine økosystemer eller menneskers sundhed eller retmæssige anvendelse af havet,
- 3) sikre de marine økosystemers evne til at håndtere forandringer og
- 4) sikre, at det samlede pres fra menneskelige aktiviteter er foreneligt med opnåelse af god miljøtilstand.

§ 2. Loven omfatter danske havområder, herunder havbund og undergrund, på søterritoriet og i de eksklusive økonomiske zoner, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Loven finder ikke anvendelse på havområder, der strækker sig ud til 1 sømil uden for basislinjen, i det omfang de er omfattet af lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven).

Stk. 3. Loven omfatter ikke aktiviteter, der alene tjener forsvarsformål eller den nationale sikkerhed.

Definitioner

§ 3. Ved miljøtilstand forstås i denne lov miljøets overordnede tilstand i havområderne under hensyntagen til de enkelte marine økosystemers struktur, funktion og processer samt de naturlige fysiografiske, geografiske, biologiske, geologiske og klimatiske faktorer tillige med de fysiske, akustiske og ke-

miske forhold, herunder forhold, der skyldes menneskelige aktiviteter i eller uden for det pågældende område.

Stk. 2. Ved god miljøtilstand forstås i denne lov en miljøtilstand, hvor havområderne giver økologisk mangfoldige og dynamiske oceaner og have, der er rene, sunde og produktive inden for rammerne af deres naturlige vilkår, og hvor havmiljøet udnyttes på et bæredygtigt niveau, så nuværende og fremtidige generationers muligheder for anvendelse og aktiviteter sikres. Ved god miljøtilstand sikres:

- 1) At de enkelte marine økosystemers struktur, funktion og processer samt de dermed forbundne fysiografiske, geografiske, geologiske og klimatiske faktorer tillader disse økosystemer at fungere i fuldt omfang og bevare deres modstandsdygtighed over for menneskeskabte miljøforandringer, at marine arter og habitater beskyttes, at menneskeskabt nedgang i biodiversiteten forebygges, og at de forskellige biologiske komponenter fungerer i indbyrdes balance.
- 2) At økosystemernes hydromorfologiske, fysiske og kemiske egenskaber, herunder dem, der skyldes menneskelige aktiviteter i det pågældende område, understøtter ovennævnte økosystemer, og at menneskeskabte tilførsler af stoffer og energi, herunder støj, i havmiljøet ikke skaber forureningsvirkninger.

Stk. 3. Ved miljømål forstås i denne lov en kvalitativ eller kvantitativ beskrivelse af den ønskede tilstand for de forskellige komponenter af samt belastningerne og påvirkningerne af havområderne.

Stk. 4. Ved forurening forstås i denne lov direkte eller indirekte udledning i havmiljøet af stoffer eller energi som følge af menneskelig aktivitet. Definitionen omfatter menneskeskabt undervandsstøj, der forårsager eller må forventes at forårsage skadevirkninger på de levende ressourcer og marine økosystemer, herunder tab af biodiversitet, farer for menneskers sundhed, hindringer for marine aktiviteter, herunder fiskeri, turisme, fritidsaktiviteter og anden legitim anvendelse af havet, forringelse af havvandets brugsværdi og ødelæggelse

¹⁾ Loven gennemfører dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/56/EF af 17. juni 2008 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets havmiljøpolitiske foranstaltninger (havstrategirammedirektivet), EU-Tidende 2008 nr. L 164, side 19.

af herlighedsværdier eller generelt forringelse af den bæredygtige udnyttelse af havets goder og ydelser.

Kapitel 2

Havstrategier

§ 4. Miljøministeren udarbejder efter forudgående drøftelse med berørte statslige myndigheder havstrategier for havområderne i

- 1) Nordsøen, herunder Kattegat, og
- 2) Østersøen.

Stk. 2. Ministeren kan bestemme, at havområderne nævnt i stk. 1 skal underopdeles. Underopdeles havområderne, skal der udarbejdes en havstrategi for hvert af de underopdelte havområder.

Stk. 3. Havstrategierne skal samordnes med de lande, som Danmark deler havregioner med.

§ 5. Havstrategierne skal indeholde:

- 1) Basisanalyser, jf. § 6.
- 2) Beskrivelser af god miljøtilstand, jf. § 7.
- 3) Fastsættelse af miljømål og dertil knyttede indikatorer, jf. § 8.
- 4) Overvågningsprogrammer, jf. § 9.
- 5) Indsatsprogrammer, jf. § 10.

Basisanalyser

§ 6. Basisanalyserne udarbejdes på baggrund af bilag 1 og skal indeholde:

- 1) En analyse af havområdernes væsentlige egenskaber og nuværende miljøtilstand, som særlig omfatter de fysiske kemiske egenskaber, habitattyper og biologiske egenskaber.
- 2) En analyse af de væsentlige påvirkninger, herunder fra menneskelige aktiviteter, af havområdernes miljøtilstand. Analysen skal omfatte påvirkningernes kvalitative og kvantitative sammensætning og mærkbare tendenser samt de vigtigste kumulative effekter og synergivirkninger og tage hensyn til relevante analyser, der er udarbejdet i medfør af den øvrige lovgivning.
- 3) En samfundsøkonomisk analyse af havområdernes udnyttelse og af omkostningerne ved en forringelse af havmiljøet.

Beskrivelse af god miljøtilstand

§ 7. På baggrund af basisanalyserne og bilag 1 og 2 beskrives god miljøtilstand for havområderne.

Fastsættelse af miljømål

§ 8. På baggrund af basisanalyserne og bilag 1 og 3 fastsættes miljømål og dertil knyttede indikatorer med henblik på at opnå god miljøtilstand i havområderne.

Stk. 2. Ved fastsættelsen af miljømål og indikatorer efter stk. 1 skal der tages hensyn til miljømål, der er fastsat efter anden lovgivning eller internationale aftaler. Det skal i den forbindelse sikres, at miljømålene er indbyrdes forenelige, og at der så vidt muligt tages hensyn til grænseoverskridende påvirkninger.

Overvågningsprogrammer

§ 9. På baggrund af basisanalyserne, miljømålene og bilag 1 og 4 skal miljøministeren udarbejde og gennemføre overvågningsprogrammer med henblik på en løbende vurdering af miljøtilstanden i havområderne.

Indsatsprogrammer

§ 10. På baggrund af basisanalyserne, miljømålene og bilag 5 fastlægger miljøministeren i indsatsprogrammer de foranstaltninger, der skal træffes for at opnå eller opretholde god miljøtilstand.

Stk. 2. Indsatsprogrammerne omfatter geografiske beskyttelsesforanstaltninger, der bidrager til sammenhængende og repræsentative net af beskyttede havområder, og som i tilstrækkelig grad dækker mangfoldigheden i de enkelte økosystemer.

Stk. 3. Der skal ved udarbejdelsen af indsatsprogrammerne tages hensyn til

- 1) de virkninger, som indsatsprogrammerne kan have på andre landes havområder, og
- 2) de sociale og økonomiske konsekvenser af de påtænkte foranstaltninger.

Stk. 4. Ministeren skal ikke træffe specifikke foranstaltninger, hvis basisanalyserne viser, at der ikke er nogen væsentlig risiko for havmiljøet, eller hvis omkostningerne ved foranstaltningerne ikke står i et rimeligt forhold til risikoen for havmiljøet, forudsat at der ikke sker yderligere forringelser.

§ 11. Miljøministeren kan i indsatsprogrammerne fastlægge områder, hvor miljømålene eller god miljøtilstand ikke kan opnås i alle henseender ved foranstaltninger fastlagt i indsatsprogrammerne, når dette er begrundet i

- 1) handlinger eller undladelser, som danske myndigheder ikke er ansvarlige for,
- 2) naturlige årsager,
- 3) force majeure eller
- 4) ændringer af havområdets fysiske karakteristika på grund af foranstaltninger truffet af hensyn til overordnede samfundsinteresser, der tillægges større vægt end disse miljøpåvirkninger, herunder eventuelle grænseoverskridende påvirkninger.

Stk. 2. Hvor naturlige forhold umuliggør en forbedring af dele af havområdets tilstand inden udgangen af 2020, skal indsatsprogrammerne indeholde en beskrivelse heraf.

Stk. 3. Hvis stk. 1 og 2 finder anvendelse, skal indsatsprogrammet forelægges Europa-Kommissionen, før det vedtages.

Stk. 4. Hvis stk. 1 og 2 finder anvendelse, skal miljøministeren fortsat træffe passende ad hoc-foranstaltninger med henblik på at opfylde miljømålene i størst muligt omfang, forebygge yderligere forringelser i de berørte havområdets tilstand og begrænse de skadelige påvirkninger inden for Østersøen og Nordsøen eller i andre EU-medlemslandes havområder.

Kapitel 3

Havstrategiernes tilvejebringelse

§ 12. Miljøministeren offentliggør udkast til basisanalyserne, beskrivelserne af god miljøtilstand, fastsættelsen af miljømål og dertil knyttede indikatorer, overvågningsprogrammerne og indsatsprogrammerne. Ved offentliggørelsen oplyser ministeren om indsigelsesfristen, jf. stk. 3.

Stk. 2. Samtidig med offentliggørelsen efter stk. 1 sendes udkastene til statslige, regionale og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af udkastene.

Stk. 3. Fristen for fremsættelse af indsigelser er 12 uger regnet fra datoen for offentliggørelsen.

§ 13. Efter udløbet af fristen i § 12, stk. 3, træffer miljøministeren afgørelse om basisanalyserne, beskrivelserne af god miljøtilstand, fastsættelsen af miljømål og dertil knyttede indikatorer, overvågningsprogrammerne og indsatsprogrammerne.

Stk. 2. Hvis der i forbindelse med afgørelser efter stk. 1 foretages væsentlige ændringer, kan ministeren ikke træffe afgørelse om de enkelte dele af havstrategierne, før eventuelle berørte parter har haft lejlighed til at udtale sig herom. Ministeren fastsætter en frist herfor. Hvis ændringerne er så omfattende, at der reelt foreligger nye udkast, skal procedurerne i § 12 følges.

Stk. 3. Ministeren offentliggør afgørelser efter stk. 1. Ved offentliggørelsen skal der gives klagevejledning, herunder oplysning om klagefrist.

Kapitel 4

Revision af havstrategierne

§ 14. Miljøministeren reviderer basisanalyserne, beskrivelserne af god miljøtilstand, fastsættelsen af miljømål og dertil knyttede indikatorer, overvågningsprogrammerne og indsatsprogrammerne hvert sjette år.

Stk. 2. Der kan til enhver tid foretages ændringer af de enkelte dele af havstrategierne. Reglerne i §§ 12 og 13 finder tilsvarende anvendelse på sådanne ændringer.

Kapitel 5

Administrative bestemmelser

§ 15. Miljøministeren kan bemyndige en statslig myndighed oprettet under Miljøministeriet eller, efter forhandling med vedkommende minister, andre statslige myndigheder til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte regler om adgangen til at påklage afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder om, at afgørelser ikke skal kunne påklages, jf. dog § 19.

Stk. 3. Ministeren kan fastsætte regler om udøvelsen af de beføjelser, som en anden statslig myndighed efter forhandling med vedkommende minister bliver bemyndiget til at udøve efter stk. 1.

§ 16. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om:

- 1) Basisanalyser, herunder om analysemetoder og metodiske standarder m.v.

- 2) Beskrivelser af god miljøtilstand, herunder om, hvilke kriterier og metodiske standarder der skal anvendes ved beskrivelserne.
- 3) Fastsættelse af miljømål.
- 4) Overvågningsprogrammer, herunder om specifikationer og metodiske standarder for overvågningen.
- 5) Indsatsprogrammer.

§ 17. Regeringen kan indgå overenskomster med fremmede stater om fælles foranstaltninger til opfyldelse af lovens formål.

Stk. 2. Miljøministeren fastsætter regler til opfyldelse af internationale overenskomster, der indgås i henhold til stk. 1.

§ 18. Statslige, regionale og kommunale myndigheder er ved udøvelse af beføjelser i medfør af lovgivningen bundet af de miljømål og indsatsprogrammer, der fastsættes efter §§ 12 og 13.

Klage

§ 19. Afgørelser truffet efter §§ 12 og 13 kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet som sammensat efter § 5, stk. 1, nr. 2, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet, for så vidt angår processuelle spørgsmål i forbindelse med tilvejebringelsen af havstrategierne.

§ 20. Klageberettiget er følgende:

- 1) Enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald.
- 2) Offentlige myndigheder.
- 3) Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø.
- 4) Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.
- 5) Erhvervsorganisationer, der varetager interesser inden for lovens område.

Stk. 2. Ved klage efter stk. 1, nr. 3-5, kan Natur- og Miljøklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter.

§ 21. Klage skal være indgivet skriftligt, inden 4 uger efter at basisanalyser, beskrivelser af god miljøtilstand, fastsættelse af miljømål og dertil knyttede indikatorer, overvågningsprogrammer og indsatsprogrammer er offentliggjort. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Stk. 2. Klage indgives til miljøministeren, der sender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet, jf. § 19, ledsaget af den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

§ 22. En klage har ikke opsættende virkning, medmindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet.

Kapitel 6

Frister

§ 23. Følgende tidsfrister er gældende for tilvejebringelsen af havstrategierne efter kapitel 2 og 3:

- 1) Basisanalyserne skal foreligge senest den 15. juli 2012.
- 2) Beskrivelserne af god miljøtilstand skal foreligge senest den 15. juli 2012.
- 3) Miljømålene skal være fastsat senest den 15. juli 2012.
- 4) Miljøministeren offentliggør senest den 31. december 2013 relevante oplysninger om de geografiske beskyttelsesforanstaltninger, der er nævnt i § 10, stk. 2.
- 5) Overvågningsprogrammerne opstilles og gennemføres senest den 15. juli 2014.
- 6) Indsatsprogrammerne udarbejdes senest den 31. december 2015.
- 7) Indsatsprogrammerne iværksættes senest den 31. december 2016.

Kapitel 7

Ikrafttræden m.v.

§ 24. Loven træder i kraft den 15. juli 2010.

§ 25. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Givet på Christiansborg Slot, den 26. maj 2010

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/ Karen Ellemann

Bilag 1**Vejledende liste over karakteristika, miljøbelastninger og påvirkninger***Tabel 1***Karakteristika**

Fysiske og kemiske forhold	– Topografi og dybdemåling af havbunden – Temperaturforhold og isdække på års- og årstidsbasis, strømhastighed, upwelling, bølgeeksponering, blandingskarakteristika, turbiditet, opholdstid – Rumlig og tidsmæssig fordeling af salinitet – Rumlig og tidsmæssig fordeling af næringsstoffer (DIN, TN, DIP, TP, TOC) og ilt – pH- og pCO₂-profiler eller tilsvarende anvendt til måling af forsuren af havet
Habitattyper	– Fremherskende habitatype(r) i havbund og vandsøjle med en beskrivelse af de karakteristiske fysiske og kemiske forhold såsom dybde, vandtemperaturforhold, strømme og andre vandbevægelser, salinitet, havbundens struktur og lagssammensætning – Udpegning og kortlægning af særlige habitattyper, navnlig typer, der er anerkendt eller udpeget som værende af særlig videnskabelig interesse eller af interesse for den biologiske mangfoldighed i henhold til fællesskabslovgivningen (habitat- og fugledirektivet) eller internationale konventioner – Habitater i områder, der er væsentlige på grund af deres karakteristika, beliggenhed eller strategiske betydning. Dette kan omfatte områder, der er udsat for intense eller specifikke miljøbelastninger, eller områder, der bør have en specifik beskyttelsesordning
Biologiske forhold	– En beskrivelse af de biologiske samfund, der er knyttet til de fremherskende habitater i havbund og vandsøjle. Dette omfatter oplysninger om planteplankton- og dyreplanktonsamfund, herunder arter samt sæsonbetinget og geografisk variabilitet – Oplysninger om dækfrøede planter, makroalger og bundens hvirvelløse fauna, herunder artssammensætning, biomasse og variabilitet på års- og årstidsbasis – Oplysninger om fiskebestandenes struktur, herunder deres tæthed, udbredelse og alders/størrelsesfordeling – En beskrivelse af populationsdynamikken, det naturlige og faktiske udbredelsesområde samt status for marine pattedyrarter og krybdyrarter, der forekommer i havregionen eller subregionen

	– En beskrivelse af populationsdynamikken, naturligt og faktisk udbredelsesområde samt status for havfuglearter, der forekommer i havregionen eller subregionen – En beskrivelse af populationsdynamikken, naturligt og faktisk udbredelsesmåde samt status for andre arter, der forekommer i havregionen eller subregionen og er omfattet af fællesskabslovgivning eller internationale aftaler – En opgørelse over tidsmæssig forekomst, tæthed og rumlig udbredelse af ikke-hjemmehørende eksotiske arter, eller, hvor det er relevant, genetisk distinkte former af hjemmehørende arter, der findes i havregionen eller subregionen
Andre forhold	– En beskrivelse af situationen med hensyn til kemikalier, herunder kemikalier, der giver anledning til bekymring, sedimentkontaminering, hot spots, sundhedsproblemer og kontaminering af biota (især biota bestemt til konsum) – En beskrivelse af andre forhold eller karakteristika, der er typiske eller specifikke for havregionen eller subregionen

Tabel 2

Miljøbelastninger og påvirkninger

Fysisk tab	– Tildækning (f.eks. med menneskeskabte strukturer eller ved klapning) – Befæstning (f.eks. med permanente anlæg)
Fysisk skade	– Ændringer i tilsiltning (f.eks. udløb fra rørledninger, øget afstrømning og opmudring/klapning) – Afskrabning (f.eks. påvirkning af havbunden ved erhvervsfiskeri, sejlads, opankring) – Selektiv udvinding (f.eks. ved udforskning og udnyttelse af levende og ikkelevende ressourcer på havbund og i undergrund)
Andre fysiske forstyrrelser	– Undervandsstøj (f.eks. fra skibsfart, akustisk undervandsudstyr) – Affald i havet
Indgreb i hydrologiske processer	– Væsentlige ændringer i temperaturforhold (f.eks. ved udløb fra kraftværker) – Væsentlige ændringer i salinitetsforhold (f.eks. ved faste anlæg, der hæmmer vandbevægelser, og vandindvinding)
Kontaminering med farlige stoffer	– Tilførsel af syntetiske forbindelser (f.eks. prioriterede stoffer, omhandlet i direktiv 2000/60/EF (vandrammedirektivet), der har betydning for havmiljøet, såsom pesticider, antibegroningsmidler, lægemidler, f.eks. ved tab fra diffuse kilder, forurening fra skibe, atmosfærisk deposition) og biologisk aktive stoffer – Tilførsel af ikkesyntetiske stoffer og forbindelser (f.eks. tungmetaller og kulbrinter, f.eks. ved forurening fra skibe, efterforskning efter og udnyttelse af olie, gas og mineraler, atmosfærisk deposition, tilførsel fra floder)

	– Tilførsel af radionuklider
Systematisk og/eller forsætlig udledning af stoffer	– Tilførsel af andre stoffer i fast, flydende eller luftformig tilstand som følge af en systematisk og/eller forsætlig udledning heraf i havmiljøet, som er tilladt i henhold til anden fællesskabslovgivning og/eller internationale konventioner
Tilsætning af næringsstoffer og organiske stoffer	– Tilførsler af gødningsstoffer og andre kvælstof- og fosforrige stoffer (f.eks. fra punktkilder og diffuse kilder, herunder landbrug, akvakultur, atmosfærisk deposition) – Tilsætning af organisk materiale (f.eks. udledning fra kloaker, fiske- og skaldyrsopdræt og tilførsel fra floder)
Biologisk forstyrrelse	– Tilførsel af mikrobielle patogener – Indførelse af ikkeoprindelige arter og flytninger – Selektiv udtagning af arter, herunder tilfældige fangster af ikkemålarter (f.eks. ved erhvervs- og fritidsfiskeri)

Bilag 2

Kvalitative deskriptorer til beskrivelse af god miljøtilstand

- 1) Biodiversiteten er opretholdt. Kvaliteten og forekomsten af habitater samt udbredelsen og tætheden af arter svarer til de fremherskende fysiografiske, geografiske og klimatiske forhold.
- 2) Ikkehjemmehørende arter indført ved menneskelige aktiviteter ligger på niveauer, der ikke ændrer økosystemerne i negativ retning.
- 3) Populationerne af alle fiske- og skaldyrarter, der udnyttes erhvervsmæssigt, ligger inden for sikre biologiske grænser og udviser en alders- og størrelsesfordeling, der er betegnende for en sund bestand.
- 4) Alle elementer i havets fødenet, i den udstrækning de er kendt, er til stede og forekommer med normal tæthed og diversitet og på niveauer, som er i stand til at sikre en langvarig artstæthed og opretholdelse af arternes fulde reproduktionsevne.
- 5) Menneskeskabt eutrofiering er minimeret, navnlig de negative virkninger heraf, såsom tab af biodiversitet, forringelse af økosystemet, skadelige algeforekomster og iltmangel på vandbunden.
- 6) Havbundens integritet er på et niveau, der sikrer, at økosystemernes struktur og funktioner bevares, og at især bentiske økosystemer ikke påvirkes negativt.
- 7) Permanent ændring af de hydrografiske egenskaber påvirker ikke de marine økosystemer i negativ retning.
- 8) Koncentrationer af forurenende stoffer ligger på niveauer, der ikke medfører forureningsvirkninger.
- 9) Forurenende stoffer i fisk og skaldyr til konsum overstiger ikke de niveauer, der er fastlagt i fællesskabslovgivningen eller andre relevante standarder.
- 10) Egenskaberne ved og mængderne af affald i havet skader ikke kyst- og havmiljøet.
- 11) Indførelsen af energi, herunder undervandsstøj, befinder sig på et niveau, der ikke påvirker havmiljøet i negativ retning.

For at beskrive god miljøtilstand som omhandlet i § 7 skal der tages hensyn til hver af de kvalitative deskriptorer, der er opført på listen i dette bilag, med henblik på at identificere de deskriptorer, der skal anvendes til at beskrive god miljøtilstand for den pågældende havregion eller subregion. Hvis miljøministeren mener, at det ikke er hensigtsmæssigt at anvende én eller flere af disse deskriptorer, forelægger ministeren Europa-Kommissionen en begrundelse herfor.

Bilag 3

Vejledende lister over karakteristika, der skal tages hensyn til ved fastsættelse af miljømål

- 1) Tilstrækkelig dækning af de elementer, der karakteriserer havområder henhørende under Danmarks overhøjhed eller jurisdiktion inden for en havregion eller subregion.
- 2) Behov for a) ud fra definitionen af god miljøtilstand at fastsætte mål, hvis opfyldelse resulterer i en ønsket tilstand, b) at fastsætte målbare mål og dertil knyttede indikatorer, der kan kontrolleres og vurderes, og c) at fastsætte operative mål, der refererer til konkrete gennemførelsesforanstaltninger med henblik på at understøtte opfyldelsen af målene.
- 3) Specifikation af den miljøtilstand, der skal opnås eller opretholdes, og formulering af denne tilstand i form af målbare egenskaber ved de elementer, der karakteriserer Danmarks havområder inden for en havregion eller subregion.
- 4) Målene skal være forenelige og ikke i modstrid med hinanden.
- 5) Specifikation af de ressourcer, der er nødvendige for at opfylde målene.
- 6) Formulering af mål og en tidsplan, herunder eventuelle midlertidige mål, for opfyldelsen af disse.
- 7) Specifikation af indikatorer, der kan benyttes til at overvåge fremskridt og støtte beslutningstagningen med henblik på målopfyldelsen.
- 8) Om nødvendigt specificeres referencepunkter (mål- og grænsereferencepunkter).
- 9) Behørig hensyntagen til økonomiske og sociale forhold i forbindelse med fastlæggelsen af mål.
- 10) Undersøgelse af den række miljømål med dertil knyttede indikatorer samt grænse- og målreferencepunkter, der er fastlagt i lyset af de i § 1 omhandlede generelle miljømål, med henblik på at vurdere, om opfyldelsen af målene vil føre til, at havområderne under Danmarks overhøjhed eller jurisdiktion inden for en havregion når den ønskede tilstand.
- 11) Overensstemmelse mellem miljømålene og de mål, som Fællesskabet og Danmark har forpligtet sig til at opfylde i henhold til relevante internationale og regionale aftaler, under anvendelse af de mål, der er mest relevante for at nå de miljømålsætninger, der er fastsat i § 1.
- 12) Efter fastsættelsen af miljømålene og indikatorerne bør de sammenholdes med de generelle miljømål, der er omhandlet i § 1, med henblik på at vurdere, om opfyldelsen af miljømålene vil føre til, at havområderne når den ønskede tilstand.

Bilag 4**Overvågningsprogrammer**

- 1) Der må fremlægges oplysninger med henblik på en vurdering af miljøtilstanden og af afstanden til og fremskridtene hen imod god miljøtilstand i overensstemmelse med bilag 1 og med de kriterier og metodiske standarder, der skal defineres af Europa-Kommissionen i henhold til direktivet.
- 2) Der må tilvejebringes oplysninger, som gør det muligt at udvælge egnede indikatorer for miljømål.
- 3) Det må sikres, at der tilvejebringes oplysninger, som gør det muligt at vurdere virkningerne af de i § 10 nævnte foranstaltninger.
- 4) Konstateres der afvigelser fra den ønskede miljøtilstand, må der indføres aktiviteter, der gør det muligt at finde frem til årsagen til forringelsen og dermed til, hvilke afhjælpende foranstaltninger der eventuelt bør træffes for at vende tilbage til god miljøtilstand.
- 5) Der må fremlægges oplysninger om kemisk forurening i arter bestemt til konsum fra områder med erhvervsfiskeri.
- 6) Der må indføres aktiviteter, der kan bekræfte, at de afhjælpende foranstaltninger resulterer i de ønskede ændringer og ikke i uønskede bivirkninger.
- 7) Der må indsamles oplysninger på havregionsniveau eller subregionsniveau i overensstemmelse med § 4.
- 8) Det må sikres, at fremgangsmåden ved vurdering og vurderingsmetoderne er indbyrdes sammenlignelige inden for og mellem havregioner og/eller subregioner.
- 9) Der må udarbejdes tekniske specifikationer og standardovervågningsmetoder på fællesskabsplan for at gøre oplysningerne sammenlignelige.
- 10) Der må så vidt muligt sikres overensstemmelse med eksisterende programmer udarbejdet på regionalt og internationalt niveau, så programmerne bliver sammenhængende og dobbeltarbejde undgås, under anvendelse af de retningslinjer for overvågning, der er mest relevante for den pågældende havregion eller subregion.
- 11) Som en del af basisanalysen må der indføres en vurdering af væsentlige ændringer i miljøforholdene og om nødvendigt nye og opdukkende problemer.
- 12) Som en del af basisanalysen må de i bilag 1 anførte relevante elementer, herunder deres naturlige variabilitet, medtages, og fremskridtene i retning af opfyldelsen af miljømålene må i givet fald evalueres under anvendelse af de fastsatte indikatorer og deres grænse- eller målreferencepunkter.

Bilag 5**Indsatsprogrammer**

- 1) Kontrol med input: forvaltningsforanstaltninger, der har indflydelse på det tilladte niveau af menneskelig aktivitet.
- 2) Kontrol med output: forvaltningsforanstaltninger, der har indflydelse på det tilladte niveau af forstyrrelser i en økosystemkomponent.
- 3) Rumlig og tidsmæssig fordelingskontrol: forvaltningsforanstaltninger, der har indflydelse på, hvor og hvornår en aktivitet må finde sted.
- 4) Foranstaltninger til koordinering af forvaltningen: redskaber, hvormed det sikres, at forvaltningen koordineres.
- 5) Foranstaltninger til forbedring af sporingen af havforurening, hvor dette er muligt
- 6) Økonomiske incitament: forvaltningsforanstaltninger, der giver brugerne af havøkosystemerne en økonomisk interesse i at agere på en måde, der bidrager til at opfylde målsætningen om god miljøtilstand.
- 7) Skadebegrænsnings- og genopretningsværktøjer: forvaltningsværktøjer, der fremmer genoprettelse af beskadigede komponenter af havøkosystemer.
- 8) Kommunikation, inddragelse af interessenter og oplysning af offentligheden.